

P. DE ZEEUW J.Gem

DE HOLLANDERS IN BRAZILIË (1624—1661)

Het voornamste deel van Brazilië heeft korte tijd aan ons behoord. Wij hebben er een bloeiende kolonie van gemaakt, maar toen het er op aan kwam, de kolonie te houden, konste dat geld en daarvoor waren de heren niet te vinden. Zo werd het „Verknynd Brazil“¹⁾ zoals men toen zelde.

Na het Twaalfjarig Bestand werd de West-Indische Compagnie opgericht en deze ging in Amerika Spanje en Portugal te lijf. Dit laatste land behoorde toen bij Spanje.

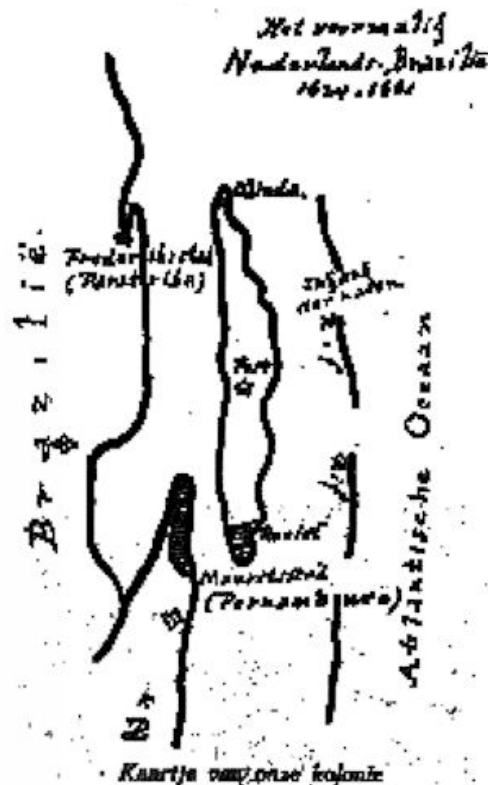
Reeds in 1624 gingen we eens in Brazilië kijken.

We kregen daar voet aan wal en veroverden er o.m. Bahia. Brazilië bleek een vruchtbaar en schoon land te zijn en het is te begrijpen, dat de Hollanders er zich voorradigend vastter nestelden. Er werden huizen gebouwd en versterkingen aangelegd, beplant met Hollandische kranen. De handel nam van jaar tot jaar groter vucht.

In 1630 hadden we de provincie Pernambuco al veroverd. De grootste bloei kwam, toen Johan Maurits van Nassau door de Bewindhebbers der W. I. Compagnie, de z.g.n. Heeren Negentien, tot Gouverneur-Generaal werd benoemd.

Dese Nassauer, een kleinzoon van Jan van Nassau, de broer van Prins Willem I, was 17 Juni 1604 geboren. Reeds op 17jarige leeftijd kwam hij in 't Nederlandsche leger en toen hij 25 jaar was, werd hij

Johan Maurits Van Nassau

reeds kolonel en deed hij mee met het veroveren van steden. In 1635 nu werd hij benoemd tot Gouverneur van Brazilië. Zijn lijfspreuk was: „De wereld staat voor mij open“ en dus nam hij de benoeming aan.

Op 23 Januari 1636 landde hij in zijn nieuwe vaderland. Hij kreeg het er niet gemakkelijk, maar hij wist, dat een mens niet voor zijn gemak op de wereld is en daarom pakte hij aan. In Recife liet hij een paleis voor zich bouwen „Het Vrijburg“ geheeten. Verder werden er kerken en forten gebouwd, waarvan de meesten nu nog aanwezig zijn, al zijn ze dan wat bouwvallig. Ook in Pernambuco werd zo'n vesting gebouwd. Dat was wel nodig, want er moest voortdurend met de Portugezen gevochten worden.

Toen de Hollanders in 1640 de Spaanse en Portugese vloten vernietigd hadden, kwam er een poos rust. Om zijn mannen toch bezig te houden, zond Johan Maurits een expeditie naar Chili.

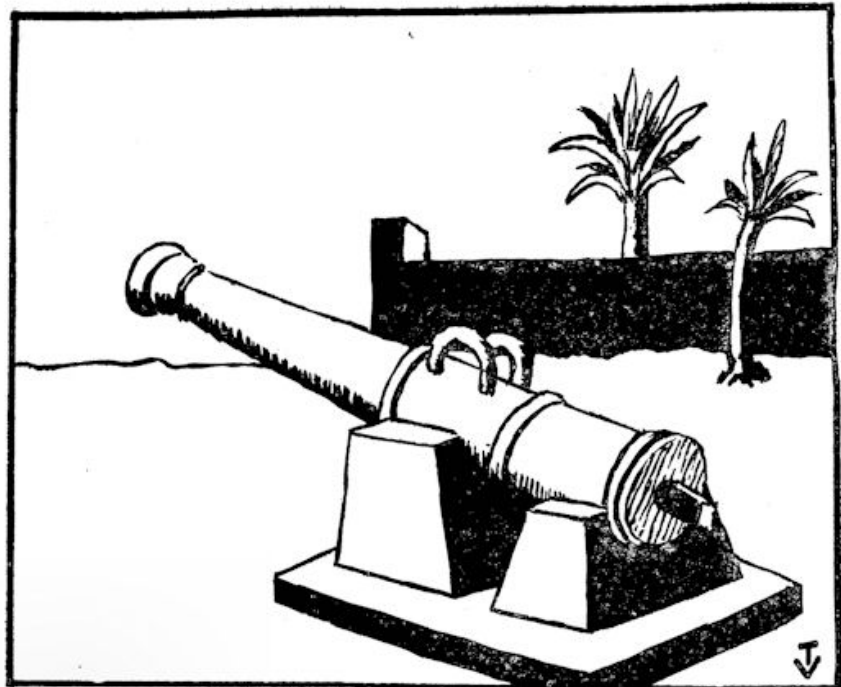
Hij begon de kolonie geheel en al te verhollandsen. Zo werd Paraiba, Frederiksstad genoemd en Pernambuco kreeg de naam Mauritsstad. De naam Olinda, zoals tegenwoordig een deel van Pernambuco nog heet, herinnert nog aan Holland (Ollanda).

Hij deed geweldig veel, om de kolonie tot bloei te brengen, doch zeer veel maatregelen, die Johan

Maurits toen nam, werden door zijn tijdgenoten helaas niet begrepen. Veel later pas zag men in, dat het uitstekende maatregelen waren geweest. Men heeft deze Nassauer dan ook wel een genie genoemd op het gebied van koloniseren en in dit opzicht was hij zijn tijd ver vooruit.

De Brazilianen waarden thans nog, wat Johan Maurits voor hun land heeft gedaan. Geen geschiedenisboekje van Brazilië of zijn naam of portret komen er in voor. In 1936 heeft men zelfs huldigingsfeesten gehouden.

Intussen is het te betreuren, dat tijdens zijn bewind niet minder dan 23.000 slaven uit Afrika naar Brazilië zijn gebracht. „Kroesvee” noemde men die mensen toen. Dat

Een oud kanon der W.I.C. te Pernambuco

Admiraal Witte Cornelisz. de With

volkje heeft later heel wat last veroorzaakt. Johan Maurits werd bij zijn moeilijke taak niet voldoende gesteund door de heren bewindhebbers. Om de stad San Salvador te heroveren, had de gouverneur troepen nodig en die werden hem vanuit het moederland niet gezonden. Hij was veel te voortvarend naar de zin der Heren; zijn werk daar kostte geld en de Heren waren er op uit, geld te verdienen. Daarom riepen ze hem in 1644 terug. Daarmee was feitelijk onze kolonie toen al verloren.

Witte Corneliszoon de Witt is er nog een tijd geweest, maar ook hij werd niet gesteund. Het Recief noemde hij de „hongerberg” en toen hij vergeefs om voedsel en manschappen bleef vragen, droste hij ten slotte. Zonder toestemming keerde hij naar het vaderland terug en toen kreeg hij straf.

In 1661 werd te Den Haag vrede gesloten met Portugal. Wij stonden Brazilië af voor... acht miljoen gulden! „Verzuymd Brazil!”

1) Je moet vooral lezen het mooie boek: „Verzuymd Brazil” uitgave H. A. van Bottenburg te Amsterdam; we zullen er over schrijven in Ons Boekenplankje

OPLOSSING DE PUZZLE VAN DE KOE.

Beste jongens en meisjes.

Wel, wel wat zijn er weer velen aan het puzzelen gegaan. En wat waren de inzendingen netjes en goed. Slechts een enkele was niet geheel juist. En voor een achtal heeft dit beestje volle melk gegeven. De namen van die gelukkigen volgen hieronder. Maar nu eerst de oplossing.

Horizontaal: 1e rij: ark; 2e rij: oranje; 3e rij: atelier; 4e rij: tent; 5e rij: rede; 6e rij: recht; 7e rij: dalhut; 8e rij: anatoom; 9e rij: mais.

Verticaal: 1e rij: aar; 2e rij: Rotterdam; 4e rij: kandelaar; 5e rij: n.l.; 6e rij: jicht; 7e rij: eethuis.

Na loting viel de eerste prijs ten deel aan: **Bas Rietveld**, Lexmond; tweede prijs: **Tiny Dijkstra**, Oudebildtziyl; 3e prijs: **Tineke Kijne**, Vlaardingen. Troosprijzen: **Hans Kuntz**, Nigtevecht (U.) (toegedend vanwege de mooie tekening); **Auke Nauta**, Oosterwierum; **Beppie de Jong**, Wommels (Fr.); **J. v. Harten**, Berkel (Z.H.) en **F. Drok**, Sanatorium Hellendoorn. Allen gelukkigewens met je prijs.